

TABÁN Fényképek, történetek

Az utcarenddel mit sem törődő aprócska tabáni telteken, a szertelen bájjal egymáshoz tapadó, kökerítéses házakban kezdetben a szőlőműveléssel foglalkozó rákok éltek. E nem egységes színvonalon és stílusban létrehozott, mégis különleges hangulatú városrésznek sok kihívással kellett szembenéznie. Kezdetben tűzvész, a szőlőt kipusztító filoxerajárvány, majd Budapest világvárossá válása rótt rá terheket. A városmodernizáció során kellett a hely az új főútvonalaknak. Erre hivatkozva a 19. század végén megindult a Gellért-hegy felé eső részének bontása, míg más részei megkezdték felzárkózásukat a fejlődő Pesthez. A terület teljes sorsa ugyanakkor bizonytalan maradt. Valós és hosszú távú koncepció hiányában a túlélését garantáló közműfejlesztés például rendre elmaradt, s ez szinte megpecsételte további sorsát. 1909-ben döntött úgy a főváros vezetése, hogy a terület egységes rendezése nem várhat tovább. A kisajátítást és a bontásokat az I. világháború és a pénzhiány azonban hátráltatta, így az élet zajlott tovább, a Tabán ismét időt nyert – ez a várakozó lét sajátos atmoszférát teremtett. A Tabán helyére fürdővárost álmotdtek a városatyák, ezt az elképzelést azonban végleg elsodorta a II. világháború. A bontások utáni tátongó sebet így egy új városrész helyett pázsittal takarták be, majd a területet vég-

érvényesen parkká alakították. Megérte? Aligha... Mementónak megmaradt huszonhét épület (a legismertebbek közülük a Szarvas ház, a Semmelweis Orvostörténeti Múzeum, a Virág Benedek-ház, vagy például a Czako-kert épülete), melyek láttán a hiány még fájóbb. **Beliczai Bea** közel 150 fényképpel, kortársak – neves írók, újságírók, tisztviselők – szavaival kísérve tárja elénk az eltűnt városrész nyolcvanévnvi történetét: életét, agonizálását, majd teljes pusztulását. A fényképek közel felét most láthatja először a nagyközönség. A cél egy olyan „atmoszférakönyv” létrehozása volt, mely egy, az időutazáshoz hasonló élmény-nyel ajándékozza meg olvasóját.

Kiadó: Bellibro, 2022

A képeket és a szövegeket válogatta, a kísérőszövegeket írta: Beliczai Bea
335 oldal, színes

A Miskolci Építész Műhely

A magyar építészet elmúlt ötven évében a Csete-féle Pécsi Ifjúsági Műhely és a Makovecz Imre nevével fémjelzett Makona Egyesülés mellett a Miskolci Építész Műhely volt a harmadik önszerveződő építészközösség, amely 1979–90 között együtt tudott maradni, alkotni és élni. Tagjai ugyanis együtt is laktak: a számukra épített Kollektív Ház adott keretet a

csoport létezésének, ahol az Északterv tervező vállalatban végzett munka mellett koncerteket, kiállításokat, előadásokat szerveztek, pályázati munkákat készítettek, beszélgettek. Kérdezhetnénk, hogy mi ebben az érdekes, pedig „csak ennyi”. Beszélgettek. Bodonyi Csaba, Ferenc István és rajtuk keresztül Plesz Antal mestereket követve, akik az egész csoportnak szellemi irányt mutattak. **Sulyok Miklós** szavaival volt szándékuk a közös gondolkozásra, ez pedig a kommunizmus utolsó éveiben különösen nagy érték és lehetőség volt. A könyv három fejezetből áll. Az első fejezetben Sulyok Miklós írásai dokumentarista módon ismerhetjük meg a Miskolci Műhely létrejöttének körülményeit. Egy-egy interjút olvashatunk a Műhely vezetőivel, bemutatja a fiatalokat befogadó Északterv Vállalatot, az otthonukat adó Kollektív Házat, és rövid összefoglalót kapunk a Műhely idejében felépült jelentős épületeikről is. A következő részben **Bán András** tanulmányban foglalja össze működésük jelentőségét, majd az utolsó fejezetben, jellemzően a Műhely megszűnése utáni időszakban a tagok egy-egy kiemelkedő alkotását ismerhetjük meg lexikális tömörséggel és egy-egy fotóval. A könyv szerzői nagy munkára vállalkoztak, amikor az eltérő terjedelmű, szerkesztésű és képanyagú részek összefűzését tűzték ki célul. Ehhez egy vadító lila-zöld grafikát választottak, ami szinte végig jól fogja össze a könyv fotó- és képanyagát. Talán csak az utolsó fejezetben válik nehezen olvashatóvá a kötet, ennek ellenére megérdemelten nyert Szép magyar könyv díjat, amit a könyvhét megnyitóján vettek át a szerzők.

A Műhely tagjai harminc évvel közösségük megszűnése után is büszkén vallják magukat miskolci műhelyeseknek, és életük meghatározó szakaszaként emlékeznek az együtt töltött évekre. Fontos példa ez arra, hogy alkotóként érdemes közösséget teremteni és – utalva Sulyok Miklós szavaira – együtt gondolkodni!

Kiadó: Terc, 2022

Sulyok Miklós és Bán András
195 oldal, színes

Ünnepség a Fiumei úti sírkertben

Ünnepélyes átadásra került sor 2023. május 9-én a Fiumei úti sírkertben: megújult a festőóriás, **Munkácsy Mihály** síremléke és annak környezete. A felújítást a festő nagy tisztelője, a híres műgyűjtő, Pákh Imre finanszírozta, a tervezést és a kivitelezést felügyeletét a Nemzeti Örökség Intézete vállalta magára. A kivitelező az Euro Kőfaragó Bt. és a Fókusz-Kert Kft. volt. A festő halálának 123. évfordulójára időzített átadáson a mecénás **Pákh Imre** mellett felszólalt **Vincze Máté**, a Kulturális és Innovációs Minisztérium közgyűjteményekért és kulturális fejlesztésekért felelős helyettes államtitkára, valamint **Móczár Gábor**, a NÖRI főigazgatója. A síremléket ünnepélyesen **Spányi Antal** megyés püspök áldotta meg. Munkácsy Mihály (1844–1900) festőművész síremlékét 1911-ben avatták fel a sírkert két belső útjának kereszteződési pontjában. Telcs Ede szobrászművész alkotása monumentális és tömbszerű megfogalmazásával és különleges elhelyezkedésével kiemelkedik a művészparcella síremlékei közül. Az antikvitás formanyelvét mesterien használó művész alkotása időtlenségével különleges atmoszférát teremt környezetében. Az emlékművel együtt megújult és díszburkolatot kapott az azt körülvevő útkereszteződés is. Az emlékmű közvetlen környezetének áttervezésére is szükség volt. A tervezést és a kertészeti, valamint restaurátori munkák összehangolását **Kuli László** építész végezte.

Takács Edvárd nyerte az Év tájépítésze 2023 díjat

A Magyar Építész Kamara Táj- és Kertépítészeti Tagozata, a Magyar Tájépítész Szövetsége által alapított díjat 11. alkalommal adták át május 18-án. A neves szakemberekből álló zsűri döntése alapján **Takács Edvárd** kapta idén az Év tájépítésze díjat, és a közönségdíjat is ő vehette át. Takács Edvárd a hely identitását kereső tájépítész, az Ilona-malom játszótér tervezője, aki természetes és helyi anyagok használatával egyedi, a hely funkciójára, történetére rimelő tematikát keres játszótérenek. Emellett a hazai fűzépítész elhivatott művelője, amivel számos közösségnek teremtett már teret. Terveink szerint a következő *Országépítő* folyóiratban olvashatnak vele bővebb interjút.

Elhunyt Paolo Portoghesi olasz építész

Május 30-án elhunyt **Paolo Portoghesi**, a Velencei Építészeti Biennálé első igazgatója. Az olasz építész a mérnöki tudományra és technológiára redukált modern építészet mélyreható kritikája foglalkoztatta. Élete során azt képviselte, hogy a történelemre visszatekintve lehetséges a tradíció újírása, reflektív és releváns kortárs építészet művelése. Portoghesi többször járt Magyarországon, és számos tanulmányt írt Makovecz Imréről és a magyar szerves építészeiről. Az építészről az *Országépítő* 2010/3. számában megjelent interjúnkat a www.orszagepito.net felületen olvashatják.

Elhunyt Szűcs Endre építész

2023. június 9-én elhunyt **Szűcs Endre** Ybl-díjas építész, a Kós Károly Egyesültség tagja, az *Országépítő* folyóirat szerkesztőbizottságának tagja, a Balaton-felvidéki népi építészeti ismerője és éltetője. Tervezői munkássága mellett a nagy-magyarországi üvegművészet remekeit kutatta, ebből írta doktori disszertációját, és ennek eredménye a szerzőtársaival együtt 2005-ben megjelent hézagpótló könyve, a *Megfestett fény – díszüveges munkák a történelmi Magyarország építészetében 1945-ig* címen. Építészeti ars poeticájával búcsúznak Mesterünkötől:

„Az álmodern, divatfüggő építészett helyett szeressük és becsüljük azt, ami csak itt, saját kultúránkban gyökerezve bontakozhat ki. Meg kell próbálnunk az építészetből is költészetet, játékosságot varázsolni, és ellenállni a múlt világdivatok hívságainak.”

